

WPROWADZENIE

Klasy integracyjne funkcjonują w Polsce od trzydziestu lat i ta forma organizacji nauczania stale się upowszechnia. Wraz z ich wprowadzeniem zapoczątkowane zostało w naszym kraju nowe zjawisko edukacyjne, zwane **współnauczaniem** (*co-teaching*).

Kilka lat temu współnauczanie, czyli rozwiązanie polegające na zatrudnianiu w jednej klasie nauczycieli przedmiotowych i pedagogów specjalnych jako nauczycieli współorganizujących kształcenie, zostało znacznie rozszerzone, gdyż objęto nim klasy ogólnodostępne, w których kształceni są uczniowie z autyzmem, w tym zespołem Aspergera lub niepełnosprawnością sprzężoną (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym). Ponadto nauczycieli współorganizujących kształcenie można zatrudnić, za zgodą organu prowadzącego, gdy w placówce kształcą się uczniowie z pozostałymi rodzajami niepełnosprawności, niedostosowani społecznie lub zagrożeni niedostosowaniem. Wzmiankowane rozporządzenie wskazuje także na możliwość zatrudniania nauczycieli współorganizujących kształcenie w każdej sytuacji, w której nauczyciele tacy są potrzebni do realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.

Tym sposobem powoli zaciera się, dawniej bardzo ostra, różnica między klasami integracyjnymi i klasami ogólnodostępnymi, do których uczęszczają uczniowie z orzeczeniami o potrzebie kształcenia

specjalnego. Rośnie też zapotrzebowanie na metodyczne wsparcie dla nauczycieli, mających różne wykształcenie i przygotowanie, którzy razem organizują kształcenie w heterogenicznej klasie szkolnej. Oddawana do rąk czytelników książka ma służyć ułatwieniu pracy nauczycieli, zwiększeniu ich satysfakcji, a jednocześnie podniesieniu efektywności nauczania i wychowania w prowadzonych przez nich klasach.

Podczas pracy nad koncepcją tego opracowania, a następnie podczas pisania go, dokonaliśmy przeglądu obecnych na rynku publikacji o podobnym przeznaczeniu, a także przeprowadziliśmy badania wśród nauczycieli współorganizujących kształcenie w szkołach podstawowych. Chcieliśmy dzięki temu możliwie trafnie odpowiedzieć na rzeczywiste zapotrzebowanie adresatów, którzy na co dzień zmagają się z trudnym i niezmiernie ważnym zadaniem zapewnienia w Polsce dostępu wszystkim uczniom do wysokiej jakości edukacji włączającej.

Najogólniej rzecz ujmując, podjęte wysiłki doprowadziły nas do konstatacji, że istnieje pewna rozbieżność między tym, z czego nauczyciele mogą aktualnie skorzystać, sięgając po dostępne materiały metodyczne, a odczuwanymi przez nich potrzebami. Większość dotychczasowych publikacji koncentruje się na charakterystyce uczniów z poszczególnymi rodzajami specjalnych potrzeb edukacyjnych oraz rekomendacjach w zakresie dostosowania sposobów pracy, materiałów dydaktycznych i środowiska klasy do tych potrzeb. W naszej ocenie nauczyciele mogą korzystać z wysokiej jakości opracowań poświęconych tym zagadnieniom. Wielu z nich, zwłaszcza tych, którzy mają wykształcenie w zakresie pedagogiki specjalnej, ma też ugruntowaną wiedzę na ten temat wyniesioną ze studiów. Ich niewielkie zapotrzebowanie na szkolenia i publikacje dotyczące tego obszaru zostało także potwierdzone przez nasze badania. Jednocześnie dostrzegamy, że dotychczasowe publikacje niewiele uwagi poświęcały modelom współpracy nauczycieli podczas lekcji, a szczególnie modelom tych zajęć oraz planowaniu wspólnego nauczania. Jak wynika z naszego badania, nauczyciele odczuwają niedobór umiejętności w tych powiązanych ze sobą obszarach. W tej sytuacji uznaliśmy, że podjęcie wskazanych zagadnień w niniejszym opraco-

waniu pomoże uzupełnić krajowe zasoby materiałów metodycznych dla nauczycieli współorganizujących kształcenie. Modele lekcji oraz sposoby planowania współpracy zostały omówione w dwóch pierwszych rozdziałach. Poza tym zdecydowaliśmy, że zawrzemy w naszej pracy treści dotyczące dwóch innych kwestii, ważnych w edukacji włączającej. Pierwszą z nich jest diagnoza wielospecjalistyczna i indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne (IPET), drugą zaś wspomaganie rozwoju kompetencji społecznych uczniów. W rozdziale poświęconym diagnozie wielospecjalistycznej i IPET zamieściliśmy także wskazówki, jak efektywnie radzić sobie z zaburzeniami zachowania uczniów. Mamy nadzieję, że także te treści będą przydatne dla czytelników tej publikacji.